

2. Котлярова О. О. Використання рейтингового оцінювання студентів за умов кредитно-модульної системи навчання / О. О. Котлярова // «Науковий вісник Донбасу» – 2011. – № 2 (14) – Режим доступу до журн. : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN14/11kooksn.pdf>

3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – Київ: Знання, 2005. – 486 с.

4. Нікітіна І. В. Психологічні умови розвитку конкурентоспроможності випускника технічного університету : матеріали VII Міжнародної науково-методичної конференції [“Вища технічна освіта: проблеми та перспективи розвитку в контексті Болонського процесу”] / І. В. Нікітіна. – Київ: “Політехніка”, 2005. – С. 243 – 244.

5. Сергеева Е. В. Оценка учебных достижений студентов в контексте Болонского процесса: рейтинговая система : сборник научных статей по итогам всероссийской научно-практической конференции [“Управление качеством профессиональной подготовки специалистов в условиях перехода на многоуровневое образование”], (Волгоград, 22-25 сентября 2008 г.) / Е. В. Сергеева. – Волгоград : ВГПУ «Перемена», 2008. – 268 с.

6. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. / З. І. Слєпкань. – Київ: Вища шк., 2005. – 239 с.

УДК 159.9

Петрухін С. В.

Психологічні проблеми впровадження болонського процесу у виш навчання в Україні

Анотація. У статті висвітлено проблему впровадження Болонської конвенції у вищих навчальних закладах України. Одночасно розглянуті шляхи вирішення цих протиріч, які безпосередньо стоять на заваді успішної європеїзації української освіти.

Ключові слова: Болонська конвенція, адаптація, самоосвіта, розвиток, самовдосконалення.

Аннотация. В статье освещена проблема внедрения Болонской конвенции в высших учебных заведениях Украины. Одновременно рассмотрены пути решения этих противоречий, которые непосредственно препятствуют успешной европеизации украинского образования.

Ключевые слова: Болонская конвенция, адаптация, самообразование, развитие, самосовершенствование.

Summary. In the article the problem of implementation of the Bologna Convention in higher educational institutions of Ukraine. Simultaneously discussed ways to resolve these conflicts that directly impede successful Europeanization of Ukrainian education.

Keywords: Bologna Convention, adaptation, self-education, development and self-improvement.

Постановка проблеми. Україна як суверена держава, починаючи з 1999 року й по-сьогодення, проводить, внутрішню й зовнішню політику, яка спрямована на реформування української економіки, політичного, правового та духовного світу. Варто відмітити, що входження нашої держави в європейський простір, як рівноправної країни обумовлено рядом вимог, які Україна має реалізувати за певний період часу. Зокрема, підігнати до європейського рівня вищу освіту й науку в Україні. Однак, з перших років, впровадження Болонської конвенції, наша держава зустрілася, як на соціальному, політичному так і на морально-психологічному рівні реалізації цього процесу з багатьма проблемами. Тому на сьогодні їх вирішення, для нашої Батьківщини й уряду зокрема має стояти на першому місці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В сучасній науковій літературі, психологічні проблеми впровадження Болонського процесу у ВНЗ України представлені у працях Н. Д. Денисенка, І. М. Тохтарова, О.Л. Музики, К. Михайльової та ін.. У своїх роботах автори, спираючись на великий дослідний матеріал, завдяки якому, змогли виокремити психологічні протиріччя, які стоять на заваді успішного впровадження Болонської системи в Україні.

Мета. У нашій статті ми спробуємо розкрити основні проблематичні моменти реалізації Болонської конвенції у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Приєднання до Болонської конвенції викликала необхідність докорінної перебудови системи вищої освіти в Україні. Але, як не прикро, казати всі освітні реформи, які нібито мають покращити життя кожного українця в державі в нашому консервативному, суспільстві зустрічаються з багатьма протиріччями. Однією з яких, є психологічні проблеми впровадження Болонського процесу, які обумовлені радянською традиційною освітою, де учень і студент виступали завжди лише об'єктом впливу, а не самостійним суб'єктом навчального процесу. Болонський процес у великій мірі будується на самостійній дослідницькій діяльності студента, але ще зі школи в молоді виховують особистість біхевіористського типу тобто, таку, яка без стимулу не покаже реакції [6, с. 10]. У більшості випадків, наша освіта користується застарілою, технологією навчання – репродуктивною, яка репрезентується одним словом «повтори» замість креативності, конструктивності, яка характеризується словом «створи» [3, с.14].

У більшості випадків, навчання було спрямоване на накопичення інформації, а не на індивідуальну, пошукову роботу учнів. Тому в них відсутні навички та бажання мислити самостійно [7].

У результаті, молодь просто не готова до того, що б самостійно розвиватися та вдосконалювати свої навички. Їм імпонує вже готова інформація, яку подає викладач і тим самим це, приводе, лише до стандартного відтворення навчального матеріалу. Зі вступом у ВНЗ студенти перших курсів із самого початку свого навчання стикаються з багатьма проблемами. Зокрема, з невідповідністю шкільних та університетських вимог до навчання. Де навантаження та критерії оцінювання набагато вищі ніж у попередні роки їхнього життя. І це є закономірним явищем, однак, у період різких перетворень та реформуванні вищої

освіти в Україні. Ці відмінності почали кардинально різнитися й усе далі відходити від радянських стандартів навчання. Коли, в університетах починають запроваджувати європейські стандарти в українських же школах учні продовжують навчатися за старою системою радянського зразка. І тому, такі нестиківки супроводжуються психологічними проблемами, які спостерігаються в студентів перших курсів. Зокрема, у процесі самостійної роботи в студентів виникають психологічні, пізнавальні проблеми, передусім обумовлені низьким вихідним рівнем знань і невміння здійснювати логічні операції [5, с.39].

У результаті, яких без відповідної підтримки та адаптаційних умов може формуватися депресивна та дезорганізаційна обстановка, яка веде до послаблення зацікавленості молоді в продовженні свого навчання [4, с.16].

Щоб розв'язати першу з названих проблем, потрібно, підготувати студента психологічно, пояснити, у зв'язку з чим відбуваються зміни, які переваги буде мати насамперед він сам і чим йому це допоможе в майбутньому. Потрібно також скоординувати його дії й допомогти поступово зрозуміти важливу роль самостійної роботи, адже від цього залежить у майбутньому здатність фахівця самостійно приймати рішення, розв'язувати важливі та перспективні проблеми. Психологічно підготовлений студент швидше й легше може адаптуватися до нової системи навчання, яка сприяє розвитку творчих здібностей, підвищує якість засвоєння навчального матеріалу завдяки систематичній роботі студентів протягом певного періоду навчання [1].

Однак, у реальному житті, як не дивно, казати цій проблемі мало приділяється уваги. У більшості випадків студенти змушені самостійно пристосовуватися до нових умов життя. І все нічого, як би консервативне, суспільство, дотримувалося відповідних інтеграційних процесів.

Варто не забувати, те, що реалізація Болонського процесу у ВНЗ України передбачає впровадження якісно нового підходу до освіти, на психологічному рівні, який виробляє в студентах звичку постійно вчитися, самовдосконалюватись, самоідентифікувати й самоусвідомлювати себе в європейському контексті [2, с. 29]. Проте невідповідність із Болонською конвенцією та бажанням деяких людей зберегти консервативні засади, приводе, до ускладнення навчального процесу у ВНЗ.

Тому тепер студент уже не може спокійно «жити від сесії до сесії», йому необхідно бути завжди підготовленим до занять і не тільки за «конспектом лекцій», але й вивчати масу додаткової літератури. Інколи це супроводжується перевтомою молодого організму. Разом з тим, відсутність стандарту та умов оцінювання, приводе, лише, до постійної «гонки» за балами, які в кінцевому процесі призводять до втрати самого сенсу навчання [7]. Як наслідок це веде до зниження зацікавленості молоді в навчанні та поглибленні своїх знань.

Отже, для вирішення цієї проблеми необхідно розробляти таку систему нарахування балів, яка б реально відповідала складності виконуваних робіт і кількості балів, які можна отримати за її виконання. Також варто виділити такі основні рішення для покращення психологічних умов навчання:

По-перше, уточнення основних понять і визначень Болонського процесу, узгодження стандартів спеціальностей та здобуття студентами більшого обсягу знань із суспільно-гуманітарних дисциплін за умови не викладання їх практично орієнтованими курсами.

По-друге, забезпечення організаційно-методичного забезпечення самостійної роботи студентів та розроблення нових і внесення, і затвердження змін до чинних нормативних документів, що регламентують порядок упровадження нової системи організації навчального процесу.

По- третє, удосконалення матеріально-технічного забезпечення навчального процесу у ВНЗ, модернізація форм і змісту індивідуальної роботи студентів та підвищення психолого-педагогічної підготовки викладачів (проведення курсів, семінарів, організація обміну досвідом тощо) [1].

Висновки. Отже, можна зробити такий висновок, що впровадження стандартів європейської освіти супроводжуються певними психологічними проблемами. Зокрема, невідповідністю молоді до нових змін, не розуміння перспектив, які отримає студент по закінченню свого навчання. А також, невідповідністю інтеграційних процесів із реаліями сучасності. Це пояснюється тим, що ВНЗ кожен по своєму трактує Болонську конвенцію й поки, що на сьогодні не існує єдиної програми та форм оцінювання студентів. У результаті, такої невизначеності та регіональної ініціативи відбувається збільшення навантаження в навчальному процесі на студента. Де він тепер, має виконувати навчальний план, як радянського так і європейського зразка. Відносно того, слід не забувати, що згідно Болонської конвенції має відбутися гуманізації освіти в теорії. Проте на практиці цей принцип, порушений, відносини між викладачем і студентом залишилися, як і були. Тому для вирішення цих проблем нам потрібно обов'язково дотримуватися всіх вимог Болонського процесу. І не робити із двох систем так званій «мікс старого з новим» та видавати, що нібито все добре. Потрібно впроваджувати лише одну й до кінця навчальну систему.

Список використаних джерел

1. Денисенко Н.В. Впровадження кредитно модульної системи навчання: проблеми і перспективи [Електронний ресурс] / Н. В. Денисенко. Режим доступу до ресурсу:

http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/6/statti/2denisenko.htm

2. Жижко, Т. Реформа університетської освіти в контексті Болонських домовленостей [Текст] / Т. Жижко // Вища освіта України : Теоретичний та науково-методичний часопис. - 2010. - № 2. - С. 28-35

3. Зінковський Ю. Камені спотикання: вітчизняної вищої освіти (суттєві вади вищої школи) / Ю. Зінковський // Вища школа. – 2011. – № 3. – С. 7 – 18/

4. Музика О.Л. Майстренко Т.М. Організаційно-психологічне забезпечення впровадження кредитно-модульної системи навчання у ВНЗ / О. Л Музика, Майстренко Т.М. // Проблеми формування конкурентоспроможних

фахівців в умовах впровадження Болонського процесу: Збірник наукових робіт Всеукраїнської наук.- практи. конф. – Житомир, 2008. – С.14-20.

5. Михайлова К. Європейські освітні норми у практиці вітчизняних ВНЗ: студентські оцінки перших років впровадження / К. Михайлова // Вища школа. – 2010. – № 2. – С. 34-41

6. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи: підручник. / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – 3-тє вид., випр. і доп. – Київ: Каравела, 2011. – 360 с.

7. Тохтарова І.М. Вища освіта в контексті Болонського процесу: міфи, реальності, яскраве майбутнє [Електронний ресурс] / І. М.Тохтарова. Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/6_NITSB_2010/Pedagogica/59643.doc.htm

УДК 159.9

Пінська О. Л.

Відповідальність як особистісно-професійна якість майбутнього вчителя

Анотація. У даній статті автор розглядає проблему відповідальності майбутнього вчителя як особистісно-професійну якість, здійснює теоретичний аналіз сутності цього поняття, розкриває психологічні основи відповідальності як інтегральної особистісно-професійної якості майбутнього вчителя.

Ключові слова: відповідальність, професійні функції, моральні потреби, моральна самосвідомість, самоконтроль.

Аннотация. В данной статье автор рассматривает проблему ответственности будущего учителя как личностно-профессионального качества, осуществляет теоретический анализ сущности этого понятия, раскрывает психологические основы ответственности как интегрального личностно-профессионального качества будущего учителя.

Ключевые слова: ответственность, профессиональные функции, моральные потребности, моральное самосознание, самоконтроль.

Summary. In this article the author considers the problem of the responsibility of the future teacher as a personal and professional qualities. This article describes a theoretical analysis of the concept, revealed the psychological foundations of responsibility as an integral personal and professional qualities of the future teacher.

Keywords: responsibility, professional features, moral needs, moral self-awareness, self-control.

Всі ланки системи освіти України ставлять мету підготувати високоосвічених, всебічно розвинених фахівців педагогічного профілю. Належність до педагогічної професійної групи накладає на вчителя сукупність обов'язків, які визначаються сутністю і специфікою педагогічної діяльності, її суспільною значимістю. Ці обов'язки виступають перед педагогом як продиктовані суспільною необхідністю і доцільністю вимоги, об'єктивною стороною яких є зміст обов'язків, а суб'єктивною – усвідомлення їх, як необхідних стосовно себе. Але, щоб ефективно виконувати педагогічну